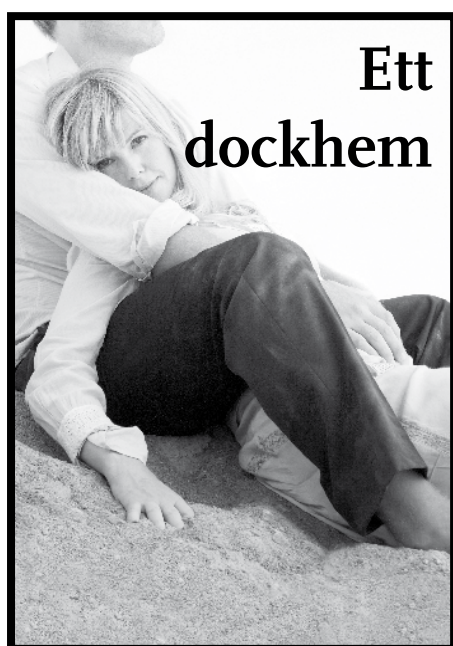

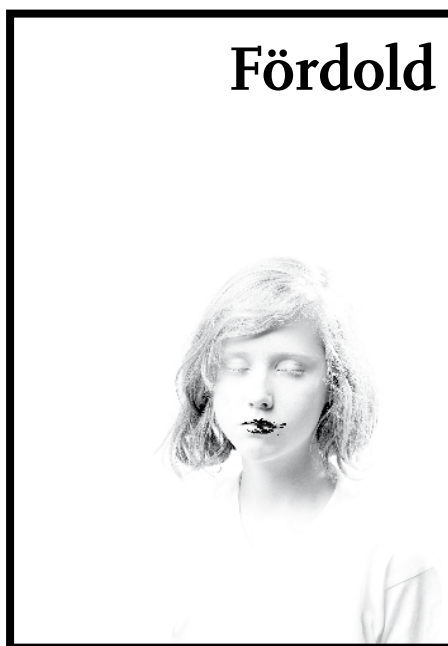
Dramatens Vänner

September 2007

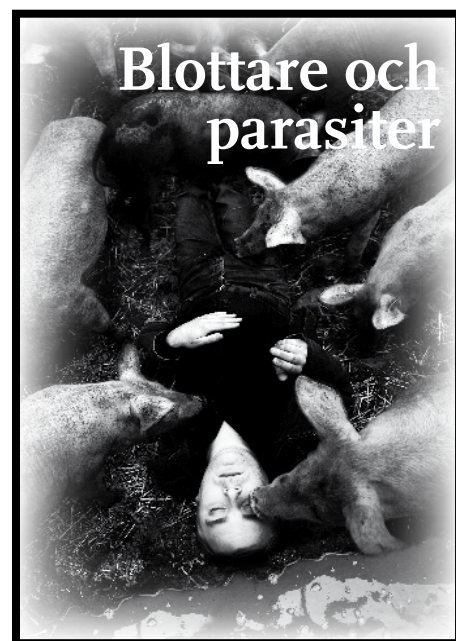
*Välkommen till en
ny spännande höstsäsong!*

**Ett
dockhem**

Fördold

**Blottare och
parasiter**

Foto Martin Nordström

Kära vänner,

NÄR NU SOMMAREN lagts till handlingarna konstaterade någon att det sällan funnits så många välstädade garage och garderober, skåp och byråldor i vårt land som efter den här sommaren. Många dagar inbjuder till aktiviteter som annars skjuts åt sidan och jag inbillar mig att det även blivit en hel del böcker lästa, som inte hunnits med tidigare.

En bok jag själv kom att läsa i somras är *Ingen människa är en ö* av **Sture Linnér**. Han berättar om människor han mött och som han satt speciellt värde på under åren i FN, Röda korset och svenskt näringsliv och inte minst när han vandrat på kunskapens stigar i det antika Hellas eller medeltida Bysans.

En av de personer **Sture Linnér** skriver om är **Allan Edwall**, som gjorde djupt intryck på honom. Linnér citerar bland annat vad Allan Edwall en gång skrev om teaterkonsten: "Teatern har aldrig upphört att fascineras av, förskräckas över och skratta åt gåtan människan. Det är en olöslig gåta, men varje ärlig teaterföreställning kastar i varje fall för tillfället ett bortdöende ljus över den. Därför är teatern, har alltid varit och kommer alltid att förbli oundgänglig när vi vill veta något om hur det är att vara människa

och att ändå sväva i okunnighet om hur det är att vara det."

Den kan inte sammanfattas bättre, den spegel som teaterscenen vänder mot oss åskådare så att vi till sist kan se konturerna av oss själva. Och nu står vi inför en ny Dramatensäsong med spännande föreställningar, där nyskrivet material trängs med klassiker i ny tolkning och kostym, där det skrattretande blandas med det gripande och där det mytiska finns sida vid sida med verkligheten.

Välkommen till Dramatens föreställningar och till vänföreningens seminarier, caféprogram och andra aktiviteter! Jag hoppas vi ses!

Odd Zschiedrich

Två teatercaféer:

Gäckande regissör och medregissör

SISTA TEATERCAFÉET FÖR VÅRSÅSONGEN bjöd på dubbel underhållning. Marie-Louise och Gösta Ekman pratade om sig själva, varandra och deras gemensamma baby: Gäckanden. Intervjuade gjorde Herdis Molinder.

Manuset till Gäckanden är Marie-Louise eget, men idén till pjäsen fick hon från Gösta. Gösta bodde under en period som ung hos sin farmor. En dag blev hon utskickad på promenad, hon skulle nämligen ha ett möte där Gösta inte var välkommen.

- Det visade sig att farmor var spiritist. Hon hade fått besök av en främmande dam som sa att hon hade ett meddelande från hennes man. Aldrig i livet, han är död! sa min farmor. Det vet jag, svarade kvinnan och lämnade sitt kort.

Sedan följde seanser varje tisdagseftermiddag. Gardiner drogs för och Göstas farmor fick en ny umgängeskrets av änkor, andar och gäckandar. Gösta som fick vara med på några möten blev snart utslängd eftersom han inte var "tillräckligt seriös".

- Det är en fantastisk historia om äldre människor och hur de skapar nya sociala kontakter. Jag har försökt skriva om det här i flera år, men det var först när min mamma blev äldre som jag kunde ge kött och blod åt Göstas farmor, berättade Marie-Louise. Man kan föreställa sig att det kan vara svårt att regissera tillsammans som gifta, men det var inget problem enligt Gösta och Marie-Louise.

- Vi hade inte skuggan av sådana konflikter. Vi arbetade med proffs som Gunilla Nyroos och Marie Göransson. De är otroligt känsliga och ärliga personer. Man märker när det blir rätt. Vi är bara ögon i salongen som rytmiserar och skapar energi. Det blir ett starkt grupparbete där man bär projektet framför sig tillsammans, sa Marie-Louise.

Gösta påpekade att de faktiskt regisserat tillsammans i olika projekt i nästan 20 år.

- Skillnaden är att jag var skådespelare. Som skådespelare är man medregissör. Det är alla bra skådespelare och det vill alla bra regissörer att man ska vara, fastställde Gösta och tillade morrande: Jag vill se den jävel som regisserar mig!

Både Gösta och Marie-Louise är mångbegåvade. Skådespelare, komiker, kompositör och regissör hör till några av Göstas meriter. Rektor för kungliga konsthögskolan, skulptör, filmskapare och fotomodell är några av Marie-Louises. Gösta framhöll ändå hur lika vi människor egentligen är varandra.

- Jag är en vanlig människa med ovanliga talanger. Man fokuserar lätt på olikheter oss emellan och glömmer bort att likheterna är det intressanta. Marie-Louise är i och för sig ovanlig. Hon har så många specialbegåvningar, sa han beundrande.

Marie-Louise själv är uppfostrad till att tycka att Gösta Ekman är den absolut finaste skådespelaren. Den äldre alltså. Att hon skulle gifta sig med "den där reproduktionen", var dock inte helt givet. När de träffades på sextioalet hann nämligen Gösta Ekmans gode vän före, och kyssen fick vänta ett par decennier. Marie-Louise har två barn sedan tidigare äktenskap och Gösta har tre, tillsammans har de fem barn och fem barnbarn.

Om framtiden ville de inte avslöja mycket. Marie-Louise som är rektor på Mejlan ett år till sa att hon inte vågar lova några framtida samarbeten, det blir bättre om de kommer som en överraskning. Gösta ska försöka vara pensionär på allvar. Grubblarier över livet är något han vill sysselsätta sig med.

- Man måste förstå det här med ändligheten. Den börjar bli en realitet. Det tänker jag mycket på. Här har det annars så samstämmiga äkta paret skilda inställningar. Marie-Louise som brukar säga att "någon måste bli den första som aldrig dör" pratar hellre om vikten att ha tillgång till barnet i sig.

- Den människa man är när man är fem år är den man bär med sig hela livet. Det ska man bejaka!

"En bra röst är en röst som står pall"

DET SA ÅSLÖG ROSÉN, Dramatens röstpedagog och höstens första hemliga gäst på teatercaféet den 3 sept. Lena Rainer intervjuade och ville veta vad man kan kräva av en professionell skådespelarröst.

Rösten ska användas, kväll efter kväll, kanske skrika i månader. Då krävs det att den håller. Att prata svagt kräver också oväntat mycket kraft förresten.

Åslög arbetar på te plan; med rösten d.v.s. stämbanden, med talet d.v.s. hur man formar ljuden med läppar och tungspets och med orden som uttrycker tankar och känslor. Dessutom är det viktigt att arbeta med kroppen, fortsätter hon, och vi får alla prova hur buk-flankandningsteknik känns.

Åslög brukar vara med redan vid kollationeringen av en pjäs. Det ger henne en aning om vad hon kommer att möta under repetitions-tiden, när hon hör texten läsas första gången. Oftast söker skådespelarna upp henne, inte tvärtom som man kanske tror.

Det kan t.ex. vara någon som ska stå på stora scenen för första gången, eller någon som blivit "bortskämd" under en filminspelning, där man ju har mikrofonhjälp, och nu ska tillbaka till teatern och de annorlunda krav på rösten som ställs där.

Åslög är också psykoterapeut. Hur man mår har nämligen stor betydelse för hur rösten låter, om nu någon trodde något annat... Får Indras dotter tala gotländska, Hamlet göteborgska, frågar Lena Rainer vidare.

Min grundinställning är att dialekter ska bevaras, svarar Åslög, men för tydlighetens skull ska rösten vara så neutral som möjligt, det ger bättre förståelse. Man ska ta av sig sitt privata språk och ta på sig sin scenrolls språk.

Lena förmedlar en ofta förekommande fråga från vännerna till de gästande skådespelarna på våra seminarier, om varför "dom unga" inte talar så att det hörs. Lär dom sig inte det nuförtiden?

Åslög vill inte generalisera så. Det är så många faktorer som spelar in. Visst måste man arbeta med rösten så att den når ut, men man måste också förstå texten man framför, man måste ha en riktning i det man gör, men scenografin kanske sväljer ljudet, scenerier kan också göra det. Hörselnedsättning hos publiken får vi inte glömma, den når dessutom allt längre ner i åldrarna. Äldre skådespelare har förresten alltid tyckt att de yngre talar otydligt, ler hon.

Så tar hon fram ett smalt glasrör, häller vatten i en pyts och vi ser ett träningsinstrument som hon själv använder varje dag, ett verktyg som finska kolleger tipsat om. Glasröret, vars längd anpassas efter ens eget luftström, sticks ner i vattnet och så blåser man olika ljud i det så att vattnet bubblar. Det ser nästan lite löjligt ut, men Åslög försäkrar att det hjälper utmärkt när rösten är lite sliten.

Vi skiljer på skrap, skrovel och knarr, svarar Åslög på en fråga från publiken om man kan få whiskyrost utan att dricka whisky, men tyvärr hinner hon inte utveckla detta vidare för intervjutimmen är slut. Så fort den gick!

✍️ Monica Simonsson

Boktips

KUNGENS KOMEDIANT av Agneta Pleijel

Skådespelaren Lars Hjortsberg föddes 1772, samma år som Gustav III skapade en opera på det svenska språket. Han var en av sin tids största skådespelare och är berättare och huvudperson i Agneta Pleijels nyutkomna roman "Kungens komediant". Lars Hjortsberg stod på scenen redan som 6-åring och blev omsider en lysande komediaktör. Han blev omätligt populär och uppmärksammades snart av Gustav III, blev dennes favoritskådespelare och senare page, bibliotekarie och högläsare.

Pleijel har hämtat stoffet till romanen från memoarer, biografier, dagböcker och brev. Hon är noga med att inte förvanska sina källor men, som hon säger i sitt efterord "man har rätt att föreställa sig det som de bara antyder eller tiger om. Utan vår föreställning om det förflutna förtvinar det."

Vad vi får är en detaljerad skildring av hur det var att vara skådespelare på 1700-talet och en minst lika detaljerad skildring av livet vid hovet, en spännande lektion i teaterhistoria, anledning att fundera över teaterns väsen, skådespelarkonstens flyktighet och allas vår bräckliga identitet.

Och vilket vackert språk!

Man behöver inte ha läst "Drottningens chirurg", som är den första delen i den tänkta trilogin, för att glädjas åt denna andra del.

Monica Simonsson

Vi gratulerar

MONICA NAGLER, STYRELSEMEDLEM
I **DRAMATENS VÄNNER**, som fått mottaga "Das Goldene Ehrenzeichen für Verdienste um die Republik Österreich", för sina insatser i främjandet av österrikisk litteratur och kultur.

Hon har varit mångårig medarbetare på kulturredaktionen på Sveriges Radio där hon tidigt presenterade österrikiska författare som Elias Canetti, Thomas Bernhard och Elfriede Jelinek. Som ordförande i Svenska PEN arbetade hon för kulturutbyte mellan svenska och tyskspråkiga författare som ledde till ett antal översättningar i båda riktningarna.

Utmärkelsen överlämnades den 10 juni 2007 vid en ceremoni på den österrikiska ambassaden.

ERBJUDANDE FÖR VÄNNERNA!

Vid uppvisande av medlemskortet
erhåller Vännerna 35% rabatt på
biljetten till **BLANCHE OCH MARIE**.

VÄNNERNAS HÖST- PROGRAM

SEMINARIER KRING FÖRESTÄLLNINGARNA

- 6/10 Skådespelare och regissör samtalar kring Lars Noréns pjäs **FÖRDOLD**.
- 24/11 Behandlar ämnen kring pjäsen **BLANCHE OCH MARIE** av Per Olov Enquist och hur romanen förändras till dramatik. Inbjudan och program skickas ut i god tid före seminarierna. Bägge seminarierna i Målarsalen.

TEATERCAFÉER

Varmt välkomna till spännande möten med hemliga gäster första måndagen i varje månad, 1/10, 5/11, 3/12. Då ses vi i Elverkets matsal kl 19. Restaurangen öppnar en timme före och serverar mat, smörgåsar och dryck till specialpris.

VISNING AV DRAMATEN

18/10 och 8/11 kl 16.30. Anmälan till kansliet 08-6678709 eller via e-post.

TEATERRESA

17/11 till Gävle Folkteater för att se kammarspelet Oleanna av David Mamet. Vi gör ett utskick i god tid före resan med utförligare detaljer.

FRÖDINGPROGRAM

Vi repriserar det populära Frödingprogrammet med Margaretha Byström och Lasse Zachrisson vid pianot. Datum meddelas senare.

SPECIALFÖRESTÄLLNING

för Dramatens Vänner på Judiska teatern av Hundarna i Prag av Marguerite Duras. Regisserad av Pia Forsgren. Vi återkommer med utförligare information om tid och pris lite senare. Läs mer på www.judiskateatern.se

VÄRVA

Värva nya medlemmar till Dramatens Vänner!
Vi behöver vara många för att kunna hålla vårt löfte från årsmötet om att ha gratis inträde till seminarierna och alla andra evenemang.

VÅR HEMSIDA

Vill ni ta del av årsmöteshandlingarna finns de publicerade på vår hemsida www.dramatensvanner.se. liksom de nya stadgarna och de fyra senaste Medlemsbladen.

RABATTER

Restaurangerna Frippes och Pauli samt Elverket fortsätter att ge oss 10 % rabatt på det vi konsumerar från deras olika menyer i matsalarna. (Gäller ej pausserveringen.) Medlemskortet måste givetvis visas upp vid beställningen.

PRENUMERERA PÅ DRAMATENS NYHETSBEV

För att få aktuell information om premiärer, evenemang och erbjudanden rekommenderar vi er att prenumerera på Dramatens nyhetsbrev. Gå in på www.dramaten.se skriv in din e-postadress i rutan upp till höger och skicka.

Dramatens höstprogram

DRAMATEN:

ETT DRÖMSPEL av August Strindberg, i regi av Mats Ek. Spelas hela hösten.

DÖDSDANSEN av August Strindberg, i regi av John Caird. Spelas hela hösten.

MACBETH av William Shakespeare spelas i höst endast fem gånger, 28, 29, 30/9, 2, 3/10. Därefter kommer föreställningen att gästspela i S:t Petersburg och vid Union des Théâtres de l'Europe (U.T.E) festival i Turin.

HELGONLEGENDER av Majgull Axelsson går på turné i Riksteaterns regi med start i Umeå 10/10.

ALEXANDER OCH PÅFÅGELN, familje- och skolföreställning av Lygia Bojunga i regi av Agneta Ehrensvärd.

PREMIÄRER:

FÖRDOLD av Lars Norén, i regi av Staffan Roos. Urpremiär 15/9.

BLANCHE OCH MARIE av Per Olov Enquist, i regi av Hilda Hellwig. Sverigepremiär 29/9.

BLOTTARE OCH PARASITER av Lucas Svensson, i regi av Ole Anders Tandberg. Urpremiär 13/10.

VÖGELEIN – ett lärostycke med ledmotiv av Staffan Valdemar Holm som även regisserar. Urpremiär 25/10.

ETT DOCKHEM av Henrik Ibsen, i regi av Sofia Jupiter. Premiär 10/11.

H₂O+NaCl+Au=LOVE! Av Cristina Gottfridsson, i regi av Anette Norberg. Unga Dramaten. Urpremiär 28/9.

ELVERKET:

MÅSEN av Anton Tjechov, i regi av Stefan Larsson. Premiär 22/9.

ROMEO OCH JULIAKÖREN har föreställning på Mordet i Mantua i Dramatens Marmorfoajé 29/9 kl 13 och 15.30.

FÖRLÅT MIG! Läsningar av kvinnliga succé-dramatiker från 1880-talet på Målarsalen. 16, 23/10, 27/11, 11/12.

VOLT heter allt som inte är teater på Elverket. Kvällar som är mer eller mindre löst kopplade till aktuella pjäser. Samtal, tankeväckande möten, musik och allvar. 21, 30/9. 8, 13, 14, 15, 22/10, 12,17, 18, 19/11.

Utförliga presentationer av pjäserna kan ni läsa i Dramatens utmärkta programtidning/bilaga eller på nätet.

ERBJUDANDE FÖR VÄNNERNA!

Vid uppvisande av medlemskortet erhåller Vännerna 35% rabatt på biljetten till **BLANCHE OCH MARIE**.

Dramatens Vänner
Kungliga Dramatiska Teatern
Box 5037, 102 41 Stockholm
08-667 87 09 (svarare)

Fax 08-665 62 89
✉ dramatensvanner@yahoo.se
www.dramatensvanner.se
Postgiro: 194 75 25-0

Redaktör: Ebba Wachtmeister
Formgivning: Karin Eklund
I infogruppen: Karin Eklund, Rolf Eriksson,
Martina Nyman och Ebba Wachtmeister